

Studia AS
Villaveien 10
5007 Bergen

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

Høringsuttalelse fra Studia AS høring om Lov om omsetning av bøker (Boklov).

Deres ref: 2013/0053

Vi viser til høringsbrev av 1.2.2013

Studia AS er eid av studentene gjennom Studentsamskipnaden i Bergen, og representerer 6 fagbokhandeler på campus i Bergen. Overskudd går tilbake til studentstudentsamskipnadens øvrige velferdsvirksomhet lokalt. Vår fremste oppgave er å dekke de respektive miljøers behov for et bredt tilbud av fagbøker.

Vi er glade for at Kulturdepartementet har sett viktigheten av at også fagbøker skal være en del av fastprisreguleringen i Norge. I vårt høringssvar konsentrerer vi oss kun om punktene som omfatter fagbøker. For de øvrige høringsspørsmålene stiller vi oss bak Bokhandlerforeningens høringssvar.

Vi støtter forslaget om å lovfeste fastpris som virkemiddel, og vil understreke at fastprisen på fagbøker er et viktig språk- og litteraturpolitisk virkemiddel. Gjennom faste priser på fagbøker sikres en aktiv fagbokproduksjon på norsk som igjen bidrar til språkbevaring, bedre læringseffekt og generelt til høyere kvalitet i utdanningen ved lavere grad. En lov som ivaretar dette vil også være et verktøy for å utvikle gode fagmiljøer rundt bokhandlere, utvikle norsk fagspråk, og sikre at også små fag får et godt litteraturtilbud på norsk. Norsk må styrkes og utvikles som akademisk fagspråk, særlig i grunnutdanningen.

Campusbokhandelene spiller en svært viktig rolle i veiledning, formidling og distribusjon av norske fagbøker og er garantistene for leveranse av pensum på smale og brede fag. Velferdstinget i Bergen har definert fagbokhandel som en viktig del av studentvelferden fordi vi sikrer at studentene får enkel tilgang til pensumlitteratur. I tillegg er vi et viktig utstillingsvindu for forlagene.

Vi skiller oss vesentlig fra den øvrige bokhandlerbransjen. Mens en ordinær bokhandler har 70 – 95 % av sin omsetning innen skjønn- og generell litteratur, representerer dette bare 10 % hos oss. 80 % av vår omsetning er fagbøker. Utvalget i fagbokhandelen fastsettes i vesentlig grad av *foreleserne* ved lærestedene, uavhengig av vår mulighet for inntjening. Betingelsene for fagbøker er lavere enn for skjønn- og generell litteratur, noe som gjør at det er mer krevende å drive campusbokhandel enn ordinær bokhandel. Vi er under svært stort press og konkurranse fra kommersielle nettaktører, og har ikke mulighet for å kryss-subsidiere mellom bokgrupper slik de kan. En annen viktig forskjell er at pensumlitteratur er å betrakte som en nødvendighetsvare. Forlagene som får inn sine bøker på pensum vil ha en betydelig forhandlingsmakt overfor oss, fordi studenter flest lojalt velger boken foreleser har valgt selv om det finnes alternativer. Det er viktig at dette ikke misbrukes av forlagene.

Konkurransetilsynet har tidligere pekt på at fagbokmarkedet er nært beslektet med skolebokmarkedet og bør avreguleres. Dette er feil. Det er grunnleggende forskjeller mellom de to

markedene. Skolebokmarkedet er kjennetegnet ved få titler og høye opplag. Opplagene er på mellom 8.000 og 15.000 bøker. Det er kommuner og fylkeskommuner som står for innkjøpene. Fagbokmarkedet henvender seg direkte til leserne, som er studenter og fagmiljø. Opplagene er sjelden over 1.200 bøker og da trykkes det for tre år av gangen.

Totalt finnes det over 70.000 ulike emner. Av disse 70.000 emnene hadde 93 prosent under 50 studenter. Forlagene må ha mulighet for kryss-subsidiering gjennom en fastprisregulering for å sikre utgivelse av norske fagbøker også til små fag. Det er stort press fra utenlandske forlag som ser på det norske fagbokmarkedet som attraktivt. Vi vet at innlæringen til et fag skjer best på eget morsmål. Nettopp derfor er det viktig at studenter på lavere grad har et godt tilbud av norske fagbøker.

Campusbokhandelene spiller en svært viktig rolle rundt innhenting, vasking og kvalitetssikring av pensum- og ressurslister, og bruker betydelig tid og ressurser på dialog med læresteder og forlag. Vi er forpliktet til å bestille inn alle bøker som står på en pensumliste for de læresteder vi dekker. Studentene skal finne enhver pensumbok i våre hyller, enten de studerer et stort eller lite fag. Dette er et betydelig samfunnsoppdrag og viktig studentvelferd. Jo større lærestedet er, dess mer kostnadskrevende er denne oppgaven. Store læresteder har mange emner der det er få studenter. Kostnaden for kvalitetssikring av pensumlister er like stort per emne, uavhengig av antall påmeldte studenter. På små emner kan kostnaden for pensumvask overstige den potensielle salgsinntekten. Når pensum er ferdig vasket, gjør lærestedene pensumlistene tilgjengelig på sine nettsteder. Vi er kjent med at disse hentes ut av enkelte konkurrenter, og at de kapitaliserer på vårt arbeid.

I en krevende konkurransesituasjon fra kommersielle aktører uten velferdsperspektiv, er fastprisen et svært viktig virkemiddel for likebehandling og opprettholdelse av høy kvalitet i distribusjon via de studenteiende bokhandelene på campus.

Til høringsspørsmål 1

Vi støtter det foreslåtte formålet. Målene er i tråd med den litteraturpolitikken som har vært drevet i mange år og en lovfesting av dagens virkemidler sikrer måloppnåelsen. Spesielt er det språkpolitiske argumentet viktig. Presset fra engelsk faglitteratur er økende.

Til høringsspørsmål 2

Vi mener det er helt vesentlig at e- bøker omfattes av bokloven og støtter alternativ 1. Oslo Economics skriver i sin rapport «at de prinsipielle argumentene for fastprisordninger er like relevante for den digitale arenaen som den tradisjonelle, til tross for at kontraktsformene vil kunne være svært ulike». Det vil være like viktig med et bredt tilbud av fagbøker på norsk i en fremtid med større grad av e-lesing.

Til høringsspørsmål 3

Vi mener en riktig fastprisperiode for fagbøker er utgivelsesåret og påfølgende år. Utviklingsperioden for fagbøker er lang og lave opplag gjør at fagboken trenger lenger tid i markedet for å dekke inn produksjonskostnadene. Tid fra utgivelse til reel salgsperiode avhenger også av hvor raskt tittelen kommer på en ressurs- eller pensumliste. Jo mer tid- og kostnadskrevende det er å få en utgivelse er i produksjon og salg, jo viktigere blir forutsigbarheten fastprisen gir for at utgivelsesnivået skal opprettholdes

Til høringsspørsmål 4

Vi mener det er viktig at loven inneholder en paragraf som tillater samarbeid om royaltysatser og provisjonsatser. Ordningene bidrar til å gi gode vilkår for forfattere og oversettere.

Til høringsspørsmål 5

Vi mener fastprisen bør gjelde for alle. En universell ordning styrker formålet. En frivillig fastpris står svakt og kan medføre en økende praksis med frie bokpriser. Det vil virke mot lovens formål. Det er allerede stor priskonkurranse i fagbokmarkedet. En stor del av faglitteraturen er kun tilgjengelig på engelsk og vil ikke reguleres av dette lovforslaget.

Til høringsspørsmål 6

Vi støtter at legges opp til en versjonsprising innenfor fastprisordningen. Når det gjelder fastpris og nye utgaver av allerede utgitte bøker mener vi at det for fagbøker er gode grunner for at en nødvendig revidering bør utløse en ny fastprisperiode, men dette bør avhenge av hvor omfattende revideringen har vært. For fagbøker er ofte tekstendringen på 30 prosent. Språkvask, ombrekking, nye bilde- og illustrasjonskostnader i tillegg til trykke- og markedsføringskostnad gjør at nødvendig revideringer kan ta tid. Fastpris for store revisjoner av fagbøker bidrar til å opprettholde en oppdatert studentlitteratur.

Til høringsspørsmål 7

Vi viser her til vårt svar under høringsspørsmål 3.

Til høringsspørsmål 9

Skaffe- og leveringsplikten er en av de viktigste ordningene for å sikre bredt og godt utvalg av bøker. Vi støtter en lovfesting av skaffe- og leveringsplikten

Vi takker for anledning å avgi høringsuttalelse og ser frem til fremleggelsen av Bokloven.

Ved spørsmål, behov for mer fakta eller statistikk så er det bare å ta kontakt.

Vennlig hilsen

Anne S. Posner
Adm. Direktør
Studia AS

Tlf 90 69 18 46